

КОНЦЕПЦІЯ ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНОГО РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Відображено розроблену теоретичну концепцію поліфункціонального реформування економіки України в сучасних умовах. Проведено комплексне дослідження потенціалу адаптації сучасного управління в економічній системі країни щодо потреб забезпечення підвищення рівня обороноздатності й національної безпеки, євроінтеграції й конкурентоспроможності України на світовому ринку. Сформовано теоретичну концепцію поліфункціонального реформування економіки. Розроблено концептуальну модель оптимізації оборонних, економічних, екологічних і соціальних функцій економіки країни. Запропоновано розглядати економіку України як єдиний оборонно-господарський комплекс і в ньому рух з видів продукції (виробів, робіт, послуг): виключно оборонного, подвійного, виключно цивільного призначення.

Ключові слова: концепція, полі функціональне реформування, економіка, обороноздатність, євроінтеграція, модель, оптимізація.

LEBEDEVYCH S. I.

National forestry university of Ukraine, L'viv

CONCEPT OF MULTIFUNCTIONAL ECONOMIC REFORM IN UKRAINE

The multifunctional concept of reform Ukraine's economy in modern conditions is displayed in the article. A comprehensive study of the potential adaptation of modern management in the country's economic system needs to ensure improvement of the defence and national security, European integration and Ukraine's competitiveness on the world market. There is formed theoretical concept of multifunctional economic reforms. The conceptual model of optimization of defence, economic, ecological and social functions of the economy is shown. An economy of Ukraine considered as a single military-economic complex and there is movement of products (goods and services): extremely defensive, double, exclusively civilian purposes.

Keywords: concept, poly functional reform, economy, defence, European integration, model of optimization.

Вступ

Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» має на меті впровадження в країні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі [1]. При цьому розвиток має здійснюватись за векторами розвитку, безпеки, відповідальності і гордості, тобто поліфункціонально.

На сучасному етапі пріоритетним стало забезпечення підвищення рівня обороноздатності і національної безпеки. Згідно Концепції Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2020 року метою Програми є створення умов для підвищення рівня функціонування оборонно-промислового комплексу, що дасть змогу задовольнити потреби Збройних Сил у сучасному озброєнні та військовій техніці, а також сприяти створенню розвитку цілісної системи оборонно-промислового комплексу на принципах збалансованості відповідно до потреб внутрішнього та зовнішнього ринку [2]. При цьому очікувані результати виконання Програми є не лише у військовій сфері, а одночасно і у економічній, і у соціальній, і у екологічній сферах, тобто поліфункціональні.

Оборонно-промисловий комплекс неможливо реформувати відокремлено від усієї економіки країни. І це реформування може бути лише полі функціональним на базі наявного вітчизняного і міжнародного досвіду прикладних наукових досліджень. Достатніх розробок у цій царині немає, проте є суттєві напрацювання вітчизняних і зарубіжних науковців щодо реформування економіки за 2 функціями – економічною і екологічною, які слід розвинути в поліфункціональному напрямку. Зокрема, це стосується розробок з еколого-економічного вчення, еколого-економічного менеджменту таких науковців як О.Ф. Балацький, В.Б. Буркинський, В.М. Геєць, З.В. Герасимчук, С.І. Дорогунцов, В.А. Євтушенко, В.С. Кравців, О.Є. Кузьмін, В.О. Лук'янихін, Л.Г. Мельник, Є.В. Мішенін, В.М. Навроцький, М.М. Петрушенко, Ю.М. Саталкін, В.Й. Степанов, Ю.Ю. Туниця, С.К. Харічков, В.Я. Шевчук, В.Г. Шинкаренко та інших. Нами було розроблено теоретико-методологічні засади формування галузевої системи екологічного менеджменту підприємств [3], основи обліково-аудиторського забезпечення підприємств для сталого розвитку України [4], концепцію екологізації бухгалтерського обліку в Україні [5], концепція оптимізації оборонно-соціальних і еколого-економічних функцій лісів. Проте всі ці розробки безпосередньо не стосуються поліфункціонального реформування економіки України.

Метою роботи є відображення результатів спеціального теоретичного дослідження й розроблення концептуальної моделі поліфункціонального реформування сучасної економіки України.

Основні завдання:

- проведення комплексного дослідження потенціалу адаптації сучасного управління в економічній системі країни щодо потреб забезпечення підвищення рівня обороноздатності й національної безпеки, євроінтеграції й конкурентоспроможності України на світовому ринку;
- визначення напрямів використання і подальшого розвитку напрацювань з еколого-економічного

менеджменту для потреб поліфункціонального реформування вітчизняної економіки;

- формування теоретичної концепції поліфункціонального реформування економіки України;
- розроблення концептуальної моделі оптимізації оборонних, економічних, екологічних і соціальних функцій економіки країни.

Експериментальна частина

В основу комплексного дослідження потенціалу сучасного управління в економічній системі для потреб країни в умовах зовнішньої агресії, внутрішньої політичної нестабільності та економічної кризи покладено парадигму, згідно якої вся країна повинна розглядатися як єдиний оборонно-господарський комплекс. Було виокремлено 4 найбільш важливі групи функцій економіки: оборонні, економічні, екологічні й соціальні. Вважаємо, що властиво у такій послідовності надавати пріоритети при реформуванні вітчизняної економіки на сучасному етапі розвитку.

Оборонні функції, на нашу думку, є найбільш комплексними та включають, крім виключно військових, і економічні із забезпечення Збройних Сил потрібними ресурсами. Екологічні функції – із забезпечення військових дій відповідними екологічними умовами, відтворення пошкоджених природних ресурсів та забезпечення належної екологічної безпеки для військових службовців й населення. Ну а соціальний захист потрібен всім, особливо військовослужбовцям.

Застосовуючи комплексний, системний підхід до проблеми пропонуємо для врахування зазначеного поліфункціонального підходу до реформування економіки України розглядати в даній динамічній системі рух 3 видів продукції (виробів, робіт, послуг):

- виключно оборонного призначення;
- подвійного призначення;
- виключно цивільного призначення.

Для зазначених груп продукції вважаємо за доцільне використовувати принципи, методи, інструменти еколого-економічного управління і менеджменту організацій, розповсюдивши їх на оборонні й соціальні функції економіки. Тобто всі управлінські рішення в економічній системі України повинні прийматись на обороно-економіко-еколого-соціальних засадах.

Теоретична концепція поліфункціонального реформування економіки України полягає у оптимізації співвідношення між її оборонними, економічними і соціальними функціями в єдиній системі – оборонно-господарському комплексі країни.

Розроблена концептуальна модель оптимізації оборонних, економічних, екологічних і соціальних функцій економіки країни представлена задачею динамічного стохастичного лінійного програмування:

$$\sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n \left\{ \sum_{k=1}^K [\overline{c}_{ijk}(t) + \overline{p}_{ijk}(t)] x_{ijk}(t) + \overline{d}_{ij}(t) \sum_{k=1}^K x_{ijk}(t) \right\} \longrightarrow \min$$

$$\sum_{k=1}^K x_{ijr}(t) \geq \overline{b}_{ij}(t); \quad t = \overline{1}, \overline{T}; \quad i = \overline{1}, \overline{m_2}; \quad j = \overline{1}, \overline{n}$$

$$\sum_{k=1}^K x_{ijr}(t) = \overline{b}_{ij}(t); \quad t = \overline{1}, \overline{T}; \quad i = \overline{m_2 + 1}, \overline{m_4}; \quad j = \overline{1}, \overline{n}$$

$$\sum_{j=1}^n x_{ijk}(t) \leq \overline{a}_{ik}(t); \quad t = \overline{1}, \overline{T}; \quad i = \overline{1}, \overline{m_4}; \quad k = \overline{1}, \overline{K}$$

$$\sum_{j=1}^n \left[\sum_{k=1}^K x_{ijr}(t) - \overline{b}_{ij}(t) \right] \leq \overline{Q}_i(t); \quad t = \overline{1}, \overline{T}; \quad i = \overline{1}, \overline{m_2};$$

$$x_{ijk}(t) \geq 0; \quad t = \overline{1}, \overline{T}; \quad i = \overline{1}, \overline{m_4}; \quad j = \overline{1}, \overline{n}; \quad k = \overline{1}, \overline{K}$$

де t – індекси календарних періодів $t = \overline{1}, \overline{T}$;

i – індекси продукції (виробів, робіт, послуг) щодо оборонних $i = \overline{1}, \overline{m_1}$, економічних $i = \overline{m_1 + 1}, \overline{m_2}$, екологічних $i = \overline{m_2 + 1}, \overline{m_3}$, соціальних $i = \overline{m_3 + 1}, \overline{m_4}$ функцій економіки;

j – індекси споживачів продукції ($j = \overline{1}, \overline{n}$);

k – індекси постачальників продукції ($k = \overline{1}, \overline{K}$);

$\overline{c}_{ijk}(t)$ – математичне сподівання сукупних витрат на одиницю продукції i -го виду k -го постачальника для j -го споживача в період t ;

$\overline{p}_{ijk}(t)$ – математичне сподівання вартості транспортних витрат на одиницю продукції i -го виду k -го постачальника для j -го споживача в період t ;

$\overline{d}_{ij}(t)$ – математичне сподівання втрат від дефіциту i -го у j -го споживача в період t ;

$\overline{b_{ij}}(t)$ – математичне сподівання потреб j -го споживача у продукції i -го виду в період t ;

$\overline{a_{ik}}(t)$ – математичне сподівання потенціалу (виробничих потужностей) k -го постачальника i -го виду продукції в період t ;

$Q_i(t)$ – оптимальний обсяг експорту i -го виду продукції в період t ;

$x_{ijk}(t)$ – шуканий обсяг поставки продукції i -го виду j -му споживачу від k -го постачальника в період t .

Висновки

Таким чином, розроблена концепція поліфункціонального реформування економіки України на основі економіко-математичної моделі задачі оптимізації оборонних, економічних, екологічних і соціальних функцій економіки дозволяє продовжити прикладні наукові дослідження для реалізації мети Стратегії сталого розвитку «Україна-2020».

Література

1. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» : схвалено указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 6. – С. 8.
2. Концепція Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2020 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 січня 2016 р. № 19 // Урядовий кур'єр. – 2016. – № 15. – С. 9.
3. Лебедевич С.І. Теоретико-методологічні засади формування галузевої системи екологічного менеджменту підприємств : [монографія] / С.І. Лебедевич. – Львів : Ліга-Прес, 2008. – 340 с.
4. Лебедевич С.І. Обліково-аудиторське забезпечення підприємств лісового господарства для сталого розвитку України : [монографія] / С.І. Лебедевич, Н.М. Клим, Х.Р. Хомик. – Львів : Ліга-Прес, 2014. – 268 с.
5. Лебедевич С.І. Концепція екологізації бухгалтерського обліку в Україні / С.І. Лебедевич // Науковий вісник НЛТУУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : НЛТУ України, 2014. – Вип. 24.10. – С. 153–158.
6. Лебедевич С.І. Концепція оптимізації обороно-соціальних і еколого-економічних функцій лісів у галузевій системі екологічного менеджменту підприємств / С.І. Лебедевич // Науковий вісник НЛТУУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : НЛТУ України, 2015. – Вип. 25.7. – С. 27–30.

Надійшла 07.03.2016; рецензент: д. е. н. Кульчицький Я. В.